

Jak być koherentnym pragmatycznym realistą

Adam Grobler, Uniwersytet Opolski

Tekst poświęcony jest zarysowaniu koncepcji prawdy, która łączy w sobie pozornie nieprzystające do siebie motywy realizmu, koherentyzmu i pragmatyzmu. Najpierw przedstawiam argument, na mocy którego pragmatyczny antyrealizm jest niekoherentny, natomiast realizm ma uzasadnienie pragmatyczne, nawet jeśli teza realizmu nie jest prawdziwa w realistycznym sensie tego słowa. Następnie omawiam realizm wewnętrzny Putnama jako przykład realizmu pragmatycznego i pokazuję, jak unika on, z jednej strony, relatywizmu, z drugiej zaś absolutyzmu, z których pierwszy jest nie do pogodzenia z realizmem, natomiast drugi z pragmatyzmem. W zakończeniu pokazuję, po pierwsze, że choć pragmatyzm wymusza odrzucenie realistycznej idei ścisłej korespondencji, to dopuszcza korespondencję jako pojęcie idealizacyjne, przy czym ocena prawomocności idealizacji zależy od względów pragmatycznych i realistycznych. Po drugie zaś, że dążenie do koherencji ma uzasadnienie zarówno realistyczne, jak pragmatyczne.